

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA BURHANIYE’NİN ALTERNATİF TURİZM POTANSİYELİ

*(Alternative Tourism Potentail of Burhaniye in the Frame of
Sustainable Tourism)*

Yrd. Doç. Dr. Sabriye ÇELİK UĞUZ

Balıkesir Üniversitesi Burhaniye Uygulamalı Bilimler Y.O
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü, Burhaniye/Balıkesir
e-mail: sabriyecelik@balikesir.edu.tr

ÖZET

Dünyada hızla büyüyen turizm sektörü, ülkelerin kalkınmasında önemli rol oynamakta ve hızlı bir şekilde geliştiği görülmektedir. Değişen ve gelişen bir sektör olarak turizm, farklı ve alternatif ürünler sunduğu sürece gelişimini devam ettirmektedir. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak Türkiye’de deniz-kum-güneş üçlüsü ile şekillenen kıyı turizminin yanı sıra birçok alternatif turizm çeşitleri dikkati çekmektedir. Ülkemize yönelik turizm talebinin sürekli bir gelişme gösterdiği ve doğa ile uyumlu, bütün bir yıla yayılabilen, sürdürülebilir turizm yaklaşımını benimseyen ve rekabet üstünlüğü sağlayabilen alternatif turizm türlerinin olduğu alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Bu noktadan hareketle, zengin ve çeşitli turizm kaynaklarına sahip olan Burhaniye ilçesinin çevreye zarar vermeyen, ekolojik dengeyi koruyan alternatif turizm potansiyeli belirlenmekte ve sürdürülebilir rekabet gücü olan turizm çeşitleri ortaya konulmaktadır. Çalışmada, sürdürülebilir bir turizm anlayışı ile Burhaniye’de alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi ve bu gelişimin avantajlarından ilçenin yararlanabilmesi için öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Burhaniye, Sürdürülebilir Turizm, Alternatif Turizm Potansiyeli

ABSTRACT

Rapidly growing tourism sector in the world are playing an important role in the development of countries and are developing quickly. Tourism as a sector changing and developing, sustain its development to offer a different and alternative product. Turkey are called attention to many alternative tourism types with coastal tourism is formed by sea-sand-sun trio in parallel are development in world. The demand tourism to our country show a steady development and its occured in areas are alternative tourism types that harmonizing with nature, spreading all year, adopting a sustainable tourism

**SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA BURHANIYE'NİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİ**

approach and providing a competitive advantage. From this point, Burhaniye that is rich and different tourism resources is determined alternative tourism potential protecting ecological balance, not damaging the environment and the tourism types that are sustainable competitiveness have been revealed. In this study, the proposals are presented that the alternative tourism types are development in Burhaniye with a sustainable tourism approach and country is take advantage of this development.

Keywords: *Burhaniye, Sustainable Tourism, Alternative Tourism Potential*

1.GİRİŞ

Ülke ekonomilerinde ve toplumsal kalkınmada önemli yere sahip olan turizm, dünya ekonomisi için vazgeçilmez bir sektör haline gelmiştir. Bölgelerarası kalkınmışlık düzeylerini dengelemek, kaynakları etkin kullanmak, turist sayısını ve turizm gelirlerini artırmak amacıyla turizm faaliyetleri gittikçe önem kazanmıştır. Bu avantajlarla turizm sektörünün makro anlamda ülke ekonomisine mikro anlamda ise bölge ekonomisine sağladığı katma değerleri ön plana çıkmaya başlamış ve alternatif turizm arayışları hızlanmıştır.

Dünyadaki gelişmeleri takip eden turizm sektörü, günümüzde çevresel kaynakların sürekliliğini sağlamayı amaç edinmiştir. Sanayileşme ile birlikte bilimsel ve teknolojik gelişmeler, insan yaşamına olumlu etkiler sunarken, zamanla bu gelişmelerin yarattığı çevre kirliliği ve doğal kaynakların yok oluşu gibi olumsuz etkiler karşısında alternatif çözümlerin üretilmesi ve çevrenin korunması önem kazanmıştır. Dolayısıyla doğal ve kültürel kaynakların etkili ve dengeli kullanımına önem verilmeye başlanmıştır. Bu yaklaşımla, Birleşmiş Milletler 1987 Brundtland Raporunda ekonomik, sosyal ve çevre politikalarının birlikte uygulanmasının esas alınarak çevreyi koruyan bir sürdürülebilir kalkınma önerisi oluşturmuştur (Özbey, 2002;136).

Doğal ve kültürel kaynaklara bağımlı olan turizm sektörü için de sürdürülebilirlik kavramı önemli hale gelmiştir. Doğal, tarihi, kültürel kaynakların korunması ve yenilenmesi, ekolojik dengenin, biyolojik çeşitliliğin zarar görmemesi ve gelecek nesillere devredildiği bir kalkınma biçimi olarak sürdürülebilir bir turizm anlayışı benimsenmiştir. Ayrıca, şehirlerdeki ciddi çevre sorunlarından uzaklaşıp doğa ile iç içe

olma düşüncesi, sürdürülebilir turizm etkinliklerinin artmasını sağlamıştır.

1980'li yıllardan itibaren deniz-kum-güneş üçlüsü olarak algılanan kitle turizmi, hızla yaygınlaşarak kendini yaratan kaynakları gittikçe tüketmeye başlamış ve çevresel, ekolojik, sosyal ve kültürel çevre üzerinde olumsuz etkilere neden olmuştur. Bu ortaya çıkan olumsuz etkiler karşısında turizm üreticileri ve tüketicileri yeni arayışlara yönelmiş ve alternatif turizm arayışları hızlanmıştır. Alternatif turizm, deniz-kum-güneş üçlüsüne bağlı olarak kıyı kesimlerde yoğunlaşan kitle turizminin yarattığı olumsuz etkileri azaltmak ve klasik dinlenme turizmi dışında farklı taleplerin istek ve gereksinimlerini karşılamak amacıyla ortaya çıkmıştır (Kozak ve Bahçe, 2009;95). Alternatif turizm ürünleri, turizm değerlerini koruyarak gelecek nesillere aktarılmasını sağlar ki bu yönüyle turizm, doğal yaşamı ve doğal çevreyi korumasıyla geleceği belirleme gücü kazanır.

Kıyı turizminde büyük bir gelişme gösteren Türkiye’de turizm talebinin %90’ı deniz turizmine yönelik gerçekleşmektedir. Ancak deniz turizminden yararlanmak, turizm faaliyetlerinin sadece 4-5 ay gibi kısa süreli olarak yaşanmasına ve yaz mevsiminde kıyılarda aşırı yoğunlaşması nedeniyle doğal kaynakların hızla yok olması, çevre kirliliği gibi sorunlara neden olmaktadır (Kozak vd. 2006;18-19). Bu süreçte, Türkiye’nin kıyı turizmi ile birlikte sahip olduğu tüm değerlerini sürdürülebilir bir turizm potansiyeline dönüştürmesi ivme kazanmış ve alternatif turizm çeşitlerinin ortaya çıkmasıyla turizm varlıklarının korunarak kullanımı gündeme gelmiştir.

Dünya ve Türkiye’de yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda Burhaniye’de alternatif turizm potansiyelinin, ilçenin sosyo-ekonomik gelişiminde ve dünyada hızla değişen turizm talebine uyum sağlamada etkin bir faktör olacağı ve ilçe turizminin gelişmesini sağlayacağı görülmektedir. Bu çalışmada, Burhaniye’nin alternatif turizm potansiyeli değerlendirilmekte ve ilçenin alternatif turizm çeşitleri ile doğal ve sosyal çevrenin korunması, turizm faaliyetlerinin tüm yıla yayılması ve özellikle yerel halka öncelik vererek turizm gelirlerinin geniş kitlelere yayılmasını sağlayacak tespit ve önerilerin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Kuzey Ege’nin turizm merkezleriyle rekabet edebilecek gücü olan Burhaniye, geniş turizm potansiyeline sahip olmasına rağmen bu

potansiyeli yeterince değerlendiremeyen bir konumdadır. Bu bağlamda, deniz-kum-güneş turizmine uygun kıyıların yanı sıra diğer doğal kaynaklarının ve zengin tarihi, kültürel mirasının tanıtılması özellikle ilçenin imajı açısından büyük önem taşımaktadır. İlçe, kıyı turizminin yanı sıra rekabet edebilirlik ölçütü olarak turizm çeşitlerini artırmalı ve farklı turizm çeşitleri ile uluslararası bir destinasyon haline gelmelidir. Böylece ilçe, sürdürülebilir bir turizm stratejisine sahip olabilecektir.

2. BURHANIYE’NİN TARİHÇESİ

İskele mevki yakınlarında Anahor veya Pidasus adlarıyla ilk yerleşimin görüldüğü Burhaniye ilçesi, M.Ö 1443 yılında ilk kez Mysia bölgesi halkı tarafından inşa edilmiştir (Balıkesir Broşürü, 2010;26). Bu şehir, son Lidya Kralı Kroisos’un kardeşi ve bundan önceki Lidya Kralı Alyettes’in oğlu Adramys tarafından Ören mevkiinde yeniden kurulmuş olup başlangıçta yerlilerin oturduğu bir merkezdir. Adını kurucusundan alan Adramytteion Antik Kenti; limanı, şehir meclisi, anayasası, bölge mahkemeleri ve sikke bastırması ile özerk bir devlet bilincine sahiptir. Assos, Sardes, Pergamon ve Ephesus ile birlikte antik çağların en önemli kentlerinden birisi olan Adramytteion’un adı tarih boyunca değişerek bütün Körfez Bölgesi’nin adı olan Edremit’e dönüşmüştür (Beister, 1988). Lidyalılardan sonra Pers, Makedonya, Roma, Bizans, Karesioğulları ve Osmanlı egemenliğine giren Adramytteion kenti ve doğusunda yer alan bugünkü ilçe merkezi, Madra Dağı’nın suyunu yöreye taşıyan Roma Dönemine ait su kemerlerine atfen ‘Kemer’ veya ‘Kemer Edremiti’ (Öden, 1999;84) olarak adlandırılmış ve Edremit ilçesinin bir nahiyesi olarak yönetilmiştir. 1867’de ilçe teşkilatı kurulmuş ve ilçe olmada emeği olan Sultan Abdülhamit’in oğlu şehzade Burhanettin’in adına Kemer adı Burhaniye olarak değiştirilmiştir (Aras, 2004;68).

Ören ve çevresi Erken Tunç Devri’nden başlayan bir yerleşke olup, Ören tepe, Yılanlı tepe ve Bergas tepe bu noktada ön plana çıkarken Adramytteion’un kayalık bir oluşumun üzerinde yayıldığı yapılan çalışmalarla ispatlanmaktadır (Beksaç, 2005;27). Herodotos, Strabon, Plinius, Stephanos Byzantinos gibi antik yazarların eserlerinde bahsi geçen Adramytteion ve 17. yy’dan beri yazınsal materyallere konu olan şehir kalıntıları, arkeolojik bir alan olduğunun göstergesidir (Beksaç, 2003;85). Para basan önemli bir Antik Çağ şehri olan

Adramytteion, Roma dönemi ve sonrasında önemli bir merkez olarak varlığını korumuştur. Roma Dönemi'nde kent, bölge ticaretinden sorumlu olup, bölgenin tek gerçek limanına sahip önemli bir kenttir (Stauber, 1996;129-130). Bu önem, kentin deniz kıyısında ve çift limana sahip olarak güçlü bir liman ve donanma merkezi olmasından kaynaklanmaktadır (Nolle, 1993;185). Ören dışında Burhaniye'nin köylerinde de tarihi ve kültürel geçmişin izlerini gösteren eski yerleşkelere rastlanmaktadır.

3. BURHANIYE'NİN COĞRAFI KONUMU VE ÖZELLİKLERİ

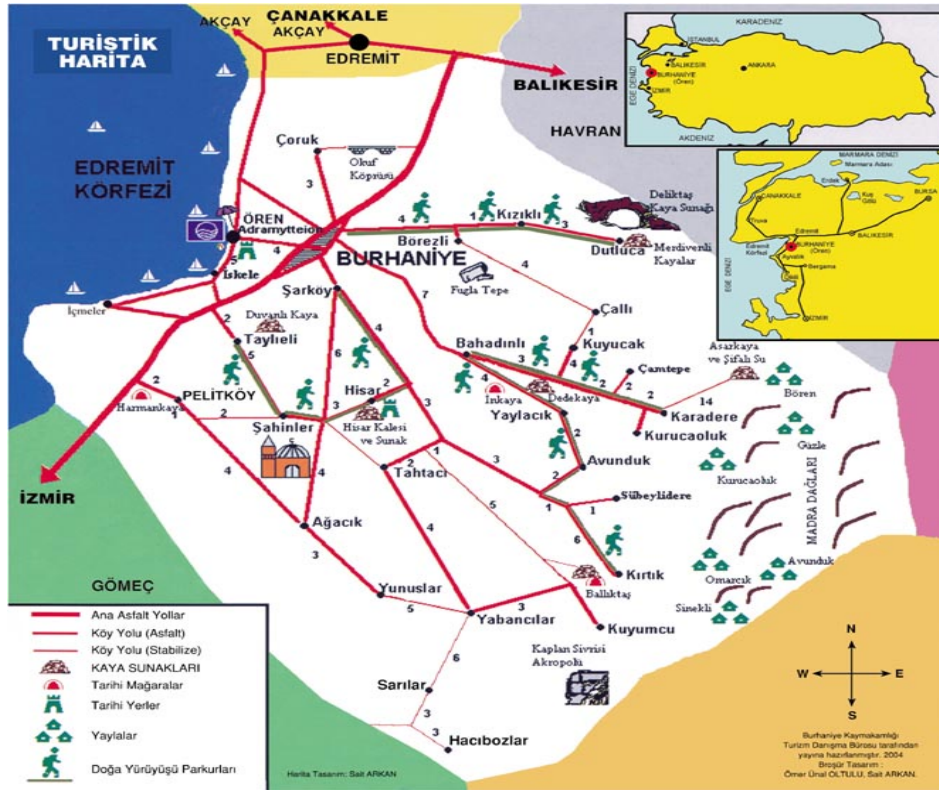
Kuzey Ege Bölgesi Edremit Körfezi kıyısında Balıkesir iline bağlı Burhaniye ilçesi, kuzeyinde Kaz Dağları, doğu ve güney doğusunda Madra Dağları arasındaki düz ve geniş topraklar üzerinde kurulmuştur. Zeytin bahçelerinin gölgelediği ve Karınca Çayı'nın suladığı Burhaniye ovası, Madra Dağı eteklerindeki Edremit Körfezi'ne bakan köylerinden başlayıp binlerce yıldır 'Işık Sahili' olarak bilinen Ören'e kadar uzayan verimli bir coğrafyadır (Yücel, 2008). İlçenin toprakları, 755 m yüksekliğindeki Kocadağ ile Şap Dağı'nın yamaçlarından Körfeze kadar bereketli ovaya sahip olup, ormanlarla kaplıdır. Ovadan geçen Havran Çayı ve Burhaniye sınırları içindeki Karınca Deresi ile Üvecek Deresi ovayı sulayan akarsulardır. Ovanın bir kısmı ve dağların etekleri zeytin ağaçlarıyla ve ovanın doğusu ise meşe ve çam ormanlarıyla kaplıdır. Ormanların arasında her mevsim rengarenk çiçeklerin süslediği yaylalar mevcuttur (Burhaniye Kültür ve Sanat Derneği, 1995;7).

Ege ve Akdeniz bölgesine ait karakteristik iklim özellikleri gösteren Burhaniye'de kışlar ılık ve yağışlı, yaz ise sıcak ve kurak geçmektedir. Antik çağlarda 'Rüzgarlı Bayır' ve '1001 Rüzgarlar Vadisi' olarak bilinen ilçe, meltem, imbat ve poyraz vb. rüzgarların yarattığı hava sirkülasyonu sayesinde, hem Alpler'den sonra % 22 ile dünyanın en yoğun oksijen oranına hem de % 60 nem oranı ile düşük nem oranına sahiptir (Burhaniye Turizm Rehberi, 2005). Sağlıklı iklim koşullarında yaşamak ve solunum güçlüğü çekenleri tedavi etmek için Burhaniye, önemli bir sağlık turizmi potansiyelini taşımaktadır.

Çanakkale, Balıkesir ve İzmir üçgeni içinde yer alan ilçe, Truva, Assos, Bergama, Efes ve Ayvalık gibi tarihi ve kültürel bakımdan önemli turizm merkezlerine geçiş noktaları ile kesişen ana yol güzergahı

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA BURHANIYE'NİN ALTERNATİF TURİZM POTANSİYELİ

üzerinde bulunmaktadır. Coğrafi konumu ile Burhaniye; İzmir, İstanbul ve Bursa gibi büyük kentlere yakınlığı ve iç bölgelere elverişli yollarla bağlı olması karayolu ulaşımını kolaylaştırmaktadır. Tarihte de çok kullanılan bir geçiş bölgesi olarak, Kuzey Ege'deki tüm yollar Burhaniye'den geçmektedir (<http://www.balikesir.com/ilceler/burhaniye.htm>). İlçeye 10 km mesafede Çanakkale-İzmir karayolu üzerinde bulunan Körfez Havaalanı havayolu ulaşımını sağlarken, yakın zamanda uluslararası uçuşlara açılmasıyla da turizm potansiyelini geliştirme şansını yakalayacaktır. 1996 yılında kullanıma açılan Burhaniye Yat Limanı'nın hızla gelişimi ise, deniz yolu ulaşımına ve deniz turizminin çeşitlenmesine imkân sunmaktadır.

Kaynak: Burhaniye Turizm Danışma Müdürlüğü

Şekil.1 Burhaniye İlçesinin Konum ve Turizm Varlıkları Haritası

Ege denizine 17 km uzunluğunda kıyı bandı bulunan Burhaniye, ince ve temiz kumlu doğal plajları ile dikkat çekerken, Ören, Öğretmenevleri, Denetko ve Orjan ve Pelitköy plajları donanımlı ve büyük plajlardır. Ören ve Öğretmenler plajı, doğallığı bozulmamış, suları temizdir ve Dünya’da “denize girilebilirlik ölçütü” olan Mavi Bayrak ile ödüllendirilmektedir. İlçenin merkezine 4 km uzaklıkta, 17 km’lik plajın 1,5 km’ini oluşturan Ören plajı, altın kumlu sahilleriyle ünlü olup, ulusal ve uluslararası plaj voleybolu için idealdir. İlçenin sahillerinden Asya’nın en batısı olan Baba Burnu, Kaz Dağı, Ayvalık Adaları ve Midilli görünürken plajlar, gün batımıyla turistlerin ilgi odağı olmaktadır (<http://www.oren.gen.tr/Bolgesi/Konular.asp>).

Burhaniye’de her türlü sebze ve meyve yetiştiriciliğinin yanı sıra en temel ürün olan zeytin ve zeytinyağı üretimi yapılmaktadır. Türkiye’de zeytin ve zeytinyağı üretiminde Burhaniye’nin de içinde bulunduğu Edremit Körfezi başta gelirken, körfez ilçeleri arasında Burhaniye, bu üretimle Körfez ekonomisinde en önemli yeri almaktadır (<http://www.belgeler.com/blg/dgy/burhaniye-ilcesinin-tarimsal-yonden-incelemesi>). Zeytin kenti olarak Burhaniye, yüzyıllardır zeytin kültürünü yaşatmaktadır. Sağlıklı bir yaşam için doğanın insana sunduğu hediye olan zeytin ve ondan elde edilen zeytinyağı, sabun, çay, kolonya ve şeklinden esinlenen hediyelik eşyaları vb. ürünler, bölgenin ve özellikle Burhaniye’nin turistik ürünü imajına katkı sağlamaktadır.

İlçe, doğal bitki örtüsü olan maki türleri, zeytinlikleri, endemik bitki çeşitliliği ve çam ormanları ile zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Bu alanlardaki tatlı su yönünden zenginlik, sağlığa yararlı şifa suları oluşturmaktadır. Karadere köyü Güzle yaylasındaki Düdüklü kaynak suyu, Türkiye’nin en nitelikli kaynaklarından biri olup, şehir merkezinde bulunan çeşmelerde kullanıma sunulan sağlıklı ve leziz kaynak suyudur. İçme suyu ile birlikte kaplıcalar ve şifalı sular, hem Burhaniye hem de tüm Körfez Bölgesi için büyük bir turizm olanağını sunmaktadır. Bölgede termal turizm açısından gittikçe önemi artan Dutluca köyü içmeleri ve Damlarca suyu, Karadere-Asarkaya şifalı suyu, Pelitköy zeytin pınarı içmesi (Tuna, 2008;322), ilçeye çok yakın olan Karaağaç-Uyuz kaplıcaları, Bostancı köyü ve Güre Termal kaplıcaları sağlıklı yaşamaya katkı sağlamakta ve çeşitli hastalıkların tedavisine iyi gelmektedir. Aynı zamanda Burhaniye Belediyesi tarafından jeotermal kaynağı ile sağlıklı yaşama ve 12 ay turizm sezonu hedefine ulaşmak için

*SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA BURHANIYE'NİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİ*

ilk adımlar atılmaktadır ve bu çalışmalar, termal turizminin önemini artırarak gelişimini hızlandırmaktadır.

Mavi ile yeşilin buluştuğu Ören, Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma kurulu tarafından tarihi antik Adramytteion kenti ve asırlık sedir, fıstık çamı ve palamut meşesi ağaçlarıyla doğal sit alanı olarak koruma altına alınmıştır. Tek katlı evleri, doğal bitki örtüsü ile saklı bir cennet olan Ören, ünlü felsefeci Diedon ve ünlü hatip Ksonokles'in yurdu, paranın ilk basıldığı bir liman şehir özelliği bakımından tarih ile doğayı buluşturmaktadır (Tempo Dergisi, 2008;21). Bu değerleri ile Ören, orijinal bir turizm cennetidir. Denizini, kumsalını, doğal anıtlarını, yeşil doğasını, zengin bitki örtüsü içindeki yaban hayvanlarını, tarihi dokusunu, kültür ve sanat etkinliklerini itina ile yaşatan ve koruyan Ören, sürdürülebilir bir turizm ilkeleri çerçevesinde alternatif turizmin favori mekanıdır.

Burhaniye, turistlerin ilçeyi tercih etmelerinde etkili olan doğal, kültürel, sosyal ve tarihi özellikleri gösteren turizm varlıklarına ve müşteri tatmini için gerekli olan konaklama, beslenme, ulaşım, rehberlik, eğlence, hediyelik eşya vb. faaliyetler gibi turizm işletmelerine sahip olmasıyla turizm açısından büyük bir potansiyel sunmaktadır. İlçe, 2011 yılı itibarıyla 81 konaklama tesisinde 3480 yatak sayısı, 4 A Grubu, 1 A Grubu şubesi olan seyahat acentası ile turizme hizmet sunarken, Ören, İskele, Bahçelievler, Öğretmenevleri, Pelitköy gibi kıyı kesimindeki mahallelerde restoran, cafe-bar, çay bahçesi, gazino ve diskotek gibi eğlence mekanları ile de turistleri ağırlayabilecek donanımına sahiptir (Burhaniye Turizm Danışma Müdürlüğü). Aynı zamanda Balıkesir Üniversitesi bünyesinde Burhaniye'de turizm alanında lisans ve ön lisans eğitimi verilerek ilçenin turizmi desteklenmekte ve bilgi üreten bu kurumların yaptığı araştırmalarla turizmin geliştirilmesi sağlanmaktadır.

Yukarıda bahsedilen turizme uygun kaynaklarıyla ilçe, önemli bir destinasyon olma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Bunların yanı sıra henüz turizme kazandırılmamış kaynakların sürdürülebilir turizm ilkeleri doğrultusunda alternatif turizm çeşitleri içinde ilçe turizmine kazandırılması sonucunda Burhaniye, Türkiye'nin ve Kuzey Ege'nin en önemli turizm kenti konumuna gelebilecektir. İlçenin alternatif turizm potansiyeline baktığımızda ise, kültür, inanç, tarih, eko,

kırsal, deniz ve gençlik turizm alanlarında imkânların olduğunu görmekteyiz.

4. BURHANIYE’NİN ALTERNATİF TURİZM POTANSİYELİ

4.1. Kültür, İnanç ve Tarih Turizmi

Dünya Turizm Örgütü’nün tanımına göre, kültür turizmi; kişilerin eğitim, sanat, festival ve şenliklere katılma, tarihi ve kültürel değerleri tanıma, anıt ve sitleri, dini yerleri ziyaret etme, doğa ve folkloru inceleme gibi kültürel motivasyon amacıyla yaptıkları hareketleri olarak tanımlanmaktadır (Canadian Heritage Tourism, 2005;6). Uluslararası turizm pazarında dinlenme ve eğlenme talebinin yanı sıra farklı kültürleri, tarihi ve inanç sistemlerini tanıma isteği gittikçe ön plana çıkmaktadır. Maddi ve manevi değerleri korumak-kullanmak-yaşatmak amacıyla sürdürülebilir bir anlayışı benimseyen kültür turizmi, yoğun ilgi görmekte ve bu turizm türüne katılım gittikçe artmaktadır.

Coğrafi konum itibariyle Burhaniye’nin üzerinde bulunduğu ova ve ovanın arkasındaki dağlık alanlar, yerleşim ve kültürel oluşumda önemli rol oynamıştır. İlk Tunç Çağı’na kadar izleri saptanan yerleşmeler tespit edilirken, ilk Tunç Çağı’ndan sonra sık bir yerleşme sürecine, Demir Çağ ve Antik Çağ’da ise yoğun bir yerleşmeye sahne olarak körfez içinde önem kazanmaya başlamıştır. Bu dönemde Ören mevkiinde kurulan Adramytteion kenti, körfezin en uzun yerleşilen ve en önemli ekonomik ve kültürel merkezi olmuştur (Beksaç, 2005;2-3). Antik kente ait Ortaçağ şehir surları kalıntıları, zeytin ve zeytinyağı ile ilgili bulgular, çanak-çömlek türleri, ana tanrıçalarına ait pişmiş toprak figürinler, sikkeler, antik limana ait duvarlar, su kemeri, taş ve mermer mimari parçalar, mozaik panolar, duvar resimleri (fresko), kentin tarihini ve kültürel dokusunu ortaya koymaktadır (Çoruhlu, 2006;248).

Burhaniye’de 1999 yılından sonra kayaya oyulmuş sunak ve kültürel kompleksi dizisine sahip arkeolojik merkezlerinin tespit edilmesi, ilçenin kültür ve inanç turizmi açısından orijinal bir görünüm kazanmasını sağlamaktadır. Cilalı Taş Devri’nden beri var olan “Tanrılaştırılmış Doğa ve Bereket İnanıcı”nın en güzel örnekleri olan Kaya sunakları ve kültürel merkezleri, bölgede özellikle Madra Dağı’nın eteklerindeki Burhaniye köylerinde yoğun olarak mevcuttur. Benzerlerine Ege Bölgesi, Trakya,

*SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA BURHANIYE’NİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİ*

Balkanlar ve Orta Avrupa’da rastlanan bu kültistik anıtlar, Burhaniye’nin ilginç bir konumda olmasını sağlamaktadır (Beksaç, 2002;288).

Dutluca Köyü’nde Delik Taş, insan eliyle yapılmış ritualistik özelliğiyle “Ana Tanrıça Kültü” açısından Delik Taş ve Kaya kültü ile bağlantılı olan Merdivenli Kaya önem arz etmektedir. Börezli Köyü’nde Fugla Tepe’nin zirvesindeki kayalık alan ve Bahadınlı Köyü’nün doğusunda yer alan Dede Kaya, benzeri oluşumlar da dikkate değerdir. (Beksaç, 2001;116-117). Dedekaya kült kompleksi ile ilişkisi olan İnkaya Mağarası, doğal bir kaya kitlesi olup insan eliyle düzenlemeler yapılarak oluşturulmuştur. Kaya ve tepe kültleriyle bütünleşen mağara komplekslerine sahip bu bölge, Ege adaları, sahil kesimlerinde ve Balkanlarda rastlanmaktadır. Pelitköy Beldesi’ndeki Harman Kayası bir başka kült mağarası olarak, mağara ve tepe sunakları özelliklerini taşıyan arkeolojik bir kimliktedir. Bölgenin en ilginç arkeolojik oluşumlarından biri olan Kuyumcu ve Kırtık Köyleri arkasındaki Çamoba Yaylası’ndaki Kaplan Sivrisi, bir akropol görünümünde olup, kültistik bir oluşumu göstermektedir ((Beksaç, 2002;285-287).

Burhaniye’nin önemli kült merkezlerinden birisi olan Hisarköy’deki zirvenin üzerinde yer alan kaya sunağı ve etrafındaki kayaç yapılaşma ilginç bir kültüsel bütünleşme göstermektedir (Beksaç, 2001;118). Karadere Köyü’nün Boran Yaylası’ndaki Asarkaya, Kırtık Köyü’nün güneybatısındaki Ballıktaş ve Taylıeli Köyü’ndeki Duvanlı Kaya (Dualı Kaya) gibi üç kaya kompleksi de önemli kült mekanlardır (Beksaç, 2004;193-194). Ören Mahallesi’nin kuzey doğusunda yer alan Yılanlı Tepe, bir kült yeri olup, üzerinde kaya düzenlemeleri ile önemli bir arkeolojik alandır (Beksaç, 2004;198). Burhaniye ve köylerinde insan eliyle kayalara biçim verilen bu “kaya-oyma anıtları” ve arkeolojik eserleri, ilçenin tarih, kültür ve inanç turizmi açısından orijinal potansiyelidir. Bölge ve özellikle ilçe için büyük bir değere sahip olan kaya sunakları ve kült merkezleri, alternatif turizm çeşidi olarak ön plana çıkarılmalı ve ilçenin turizm pazarlamasında kullanılarak destinasyon imajı haline getirilmelidir.

Eski çağlara ait sunaklardan başka aynı ilgiyi bekleyen diğer kutsal alanlar ise, yöreye Türklerin gelmesiyle oluşan Pelitköy’deki Çamlık Tepe ve Dede Tepe’dir (Tuna, 2008;269). Burhaniye merkezinde tarihi eser niteliğine sahip ve dönemlerinin mimari özelliğini koruyan

birçok camiye sahip olup, bu camiler turistik değer özelliği taşımaktadır. İlçe merkezi dışında olan camilerden ilginç olanı Şahinler Köyü Camisidir. 18. yy'ın ikinci yarısında inşa edilmiş olan cami, mimari özelliklerinin yanı sıra son derece zengin iç mekan süslemeleri ile dikkat çekicidir ve Türk barok üslubunda işlenmiş manzara resimleri ile dönemin ender örneklerinden biridir. Bu caminin plan ve mimari özellikleri açısından benzer bir örneği de Ağacık köyündeki Ağacık Cami'dir (Çoruhlu, 2006;249).

Burhaniye'de tarihi niteliğe sahip pek çok türbe, kendine özgü değerleriyle ilçenin kültürel varlıklarıdır. İlçenin bir başka değeri ise mezarlıklardır. İlçede eski çağlardan kalan mezarlıklar Çoruk, Kızıklı, Bahadınlı, Karadere ve Taylıeli köylerinde mevcut iken Osmanlı Dönemine ait mezar taşlarının en güzel örnekleri Çoruk, Taylıeli, Börezli, Pelitköy, Kızıklı mezarlıklarında olup bir açık hava müzesi niteliğindedir (Beksaç, 2005;33-34) ve bu mezarlıklar, köylerin turistik değerlerini arttırmaktadır.

İlçenin eski yapıları arasında Gazhane sokağında bulunan Yunan Haçı biçimindeki kilise, 15. yy'a ait Pazarbaşılar Hamamı, Çoruk köyündeki Okuf Köprüsü, Zeytinyağı fabrikaları, Sabunhanesi ve mahallelerin ara sokaklarında geleneksel konutlar mevcuttur. Kültürel mirasın korunması amacıyla bakım ve onarımları yapılan ve aslına uygun olarak restore edilen eski yapılar konut, kültür merkezi, müze ve sanat galerisi olarak kullanılmaktadır. Koruyarak kullanma ilkesi ile sürdürülebilir turizmin sürekliliğini gerçekleştiren Burhaniye, bu hassasiyetini Mayıs 2006 tarihinde "Tarihi Kentler Birliğine" üye olarak da göstermektedir (Tuna, 2008;172).

Burhaniye'nin tarih açısından çok büyük önem verdiği bir değer ise, bölgede Kuva-yi Milliye'nin örgütlenmesini gerçekleştirmesi ve Ulusal Kurtuluş Savaşına destek vermesidir. Bu onurlu geçmişin anısına yapılan anıtlar, heykeller ve büstler tarihi canlı tutan semboller ve ilçenin önemli turistik varlıklarıdır. Bunlarla birlikte tarihi ve kültürel özelliğe sahip heykeller ve sanatçılar için yapılan parklar, ilçenin dikkat çekici görsel anıtlarıdır. İlçenin görülmeye değer en önemli eserlerinden biri olan Burhaniye Kuva-yi Milliye Müzesi, Balıkesir'in ilk özel müzesi olup antik kente ait arkeolojik buluntuları ve halk kültürüne ait eserleriyle tarihi ve kültürü canlı tutmaktadır. Diğer dikkate değer alanlar

*SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA BURHANIYE’NİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİ*

ise arkeolojik eserleri sergileyen Ören Açık Hava Müzesi ve Türkiye’nin ilk sesli ve hareketli etnografya galerisi olan Bizimköy Müzesi, turistlerin ilgi odağı olacak niteliktedir.

Burhaniye’nin kültür turizmine olanak sağlayan “22. Burhaniye-Ören Turizm Kültür ve Sanat Festivali”, “7. Uluslararası Burhaniye Zeytin ve Zeytinyağı Festivali”, “Pelitköy Geleneksel Zeytin ve Deve Güreşleri Festivali”, “Taylıeli köyü 2. Kültür, Sanat ve Tiyatro Şenliği”, ilçe ve bölgenin sosyal ve kültürel yaşamına renk katmaktadır. Ege’nin geleneksel hale gelen deve güreşleri ise festivallerde yaşatılmakta ve ilçenin ününü artırmaktadır. Ancak bu festival ve şenlikler, bölgesel olmaktan çıkarılıp ulusal ve uluslararası anlamda tanıtılarak yoğun katılımlı etkinliklere dönüştürülmelidir ve bu faaliyetlerle Burhaniye’nin uluslararası turistik imajı güçlendirilmelidir.

Burhaniye eski ve yeni uygarlıklara ait ürünleri, tarihi evleri, arkeolojik kalıntıları, anıtsal mezar taşları ve ağaçları, halk kültürüne ait folklorik öğeleri, geleneksel eğlenceleri olan deve güreşleri ve düğünleri, festival ve şenlikleri ile ülkemizde dikkat çeken bir ilçedir. Ören, Dutluca, Taylıeli, Şahinler köyü gibi turizme açılan yerlerde ve bunların dışında turizme açılmayan mekânlardaki tüm bu değerler, ilçe turizmine kazandırılmalıdır. Bunun için yurtiçi ve yurtdışında tanıtım amaçlı kitap, el kitapçığı, CD, Web sayfası ve broşürler hazırlanmalı ve eğitimli rehberler eşliğinde arkeoloji, kültür, tarih ve inanç turları düzenlenmelidir. Yazılı, görsel yayınlar ve rehberler sayesinde verilen detaylı bilgileri desteklemek üzere panolar, levhalar konulmalıdır.

4.2. Eko-Turizm

Doğaya yönelik olması, doğal ve kültürel kaynakları koruması açısından sürdürülebilir özelliği taşıyan eko-turizm, doğayı tanıma, anlama, gözetme, doğadan zevk alma, doğal ve kültürel değerleri görme ile birlikte bu kaynakları artırarak ve koruyarak sosyal, ekonomik koşulları en iyi düzeye getirmeyi sağlamaktır (Erdoğan, 2003;98).

Turizm açısından önem arz eden dağ, doğa, mağara, botanik, yayla, çiftlik, akarsu, tırmanış, trekking, kamp-karavan, bisiklet, foto safari ve yaban hayatı gözleme gibi ekoturizm türleri son yıllarda hızla gelişmekte ve yaygınlaşmaktadır. Burhaniye’de Madra Dağları, dağlara yakın kayalıklar, tepeler, düzlükler, yeşil vadiler, yaylak alanları ile bu

turizm çeşitlerinin uygulanabilirliğini sağlayan mekanlara sahiptir. Madra Dağları insanı büyüleyen manzaraları, sağlığa uygun iklim özellikleri, doğa araştırmaları ve dağ-doğa sporları ile turizme konu olmaktadır. Zeytin coğrafyası, doğal potansiyeli ve çeşitli kültürlerle ev sahipliği yapmış olan Burhaniye, kendine ve bölgeye özgü değerlerini koruyup geliştirerek ekoturizmin yürütülmesine ve yerel halkın turizm faaliyetlerinden yararlanmasına olanaklar sunmaktadır.

Madra Dağları'nın eteklerinde yer alan ortalama 800-900 m. rakımlı yaylalarda yayla turizmi yapmak Burhaniye'nin dikkate değer bir başka potansiyelidir. Madra Dağı'nın kuzeybatıya bakan yamaçlarında en sık bulunan toplam 15 yaylada yazın bunaltıcı sıcağında serinlemek ve ormanlarla kaplı şirin dağ köylerindeki yaylaların doğal ortamında yetişen sebze ve meyveyi kaynağında tatmak mümkündür. Burhaniye'nin köylerinde yaylacılık faaliyetleri, Ayaklıören, Böyren, Tilkicik, Burunören yaylaları ve Karadere Güzlesi (Karadere Köyü), Yaylacık Yaylası (Yaylacık Köyü), Sübeylidere Yaylası (Sübeylidere Köyü), Kurucaoluk ve Kozalan yaylaları (Kurucaoluk Köyü), Avunduk Yaylası (Avunduk Köyü), Sinekli Yaylası, Kırtık Güzlesi ve Güzle (Kırtık Köyü), Gölcük Yaylası (Kuyumcu Köyü) ve Çamtepe Yaylası (Çamtepe Köyü)'nde yapılmaktadır. İlçe yaylarında özellikle Kuyumcu Köyü Gölcük Yaylası'nda çadırli kamp alanı, atlı doğa yürüyüşü yapılabilir olmasına rağmen turistik faaliyetler yapılmamaktadır. Bu yaylalar, yörük kültürü, şifalı sular, anıtsal ağaçlar, çeşmeler, eşsiz doğal manzarası ile eko-turizm çekiciliklerini barındırmaktadır (Soykan, 2011).

Eko-turizm kapsamında değerlendirilen botanik turizmi için Edremit Körfezi'nde Kazdağları, Madra Dağları ve Ayvalık adaları en önemli floristik cazibe merkezleridir. Akdeniz iklim şartlarının hakim olduğu Körfezin bitki örtüsü, zengin bir çeşitlilik sunar. Burhaniye'deki Madra Dağları'nın kuzey ve kuzeydoğuya bakan yamaçlarında zengin karaçam ve kestane ormanları, kuzey yamacında küçük bir porsuk birliği yer almaktadır. Fıstık çamı ormanlarına da sahip olan Burhaniye'nin Kuyumcu ve Hacıbozlar köyleri, fıstık çamını ekonomik olarak işlemektedir. Ve Türkiye'de özel bir önem taşıyan Sarı Çiçekli Ormangülü, Dutluca köyü yakınlarındaki vadide varlığını sürdürmektedir (Sönmez, 2006;410-411). Ayrıca, Burhaniye'nin jeomorfolojik özelliğinin doğurduğu özel lokalklima şartlarının bir sonucu olarak, Karadere havzasının yukarı kesiminde boylu ve kokar ardıc topluluğu

*SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA BURHANIYE'NİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİ*

bulunmaktadır (Sönmez, 1998;52). Pelitköy beldesinde ise, Bağlar burnu mevkiinde Türkiye'nin ülke dışına çıkarılması yasak olan ve nesli tükenen kum zambağı yetişmektedir. Çeşitli özellikler taşıyan bu bitki ve bitki toplulukları, eko-turizm için önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Macera seven turistlerin çoğunun tercih ettiği faaliyetlerden birisi olan av turizmi, Burhaniye'nin coğrafi yapısı ve niteliğine uygun bir turizm türüdür. Kınalı keklik, bildircin, tavşan, yaban ördeği, çulluk gibi av hayvanları kara avcılığına ve başta sardalya olmak üzere her türlü balık avı ise deniz avcılığına imkan sunmaktadır.

Doğal manzara özelliklerini görmek ve doğa ile iç içe olmak amacıyla ilçede yapılacak olan bir başka turizm faaliyeti ise, dağ ve doğa sporlarıdır. Burhaniye'de bu spor aktiviteleri içinde önceliği alan trekking, Bahadınlı-Kradere:7 km, Burhaniye-Dutluca:8 km, Bahadınlı-Yaylacık-Avunduk-Kırtık:15 km, Şarköy-Hisarköy-Şahinler-Taylheli:16 km olarak belirlenen parkurlarda yapılırken, day hiking, hiking, yön bulma, dağ bisikleti, kaya tırmanışı, yaban hayatı gözlemleme gibi sportif aktivitelerin yapılması için ilçe büyük bir potansiyel barındırmaktadır.

İlçenin yüksek kesimlerindeki doğal ortamlarda geziler yapmak ve özellikle Kırtık Köyü'nün Ballıktaş kayalık alanından ve Sinekli Yaylası'ndaki Kaplan Sivrisi olan kayaç tepeden, Börezli Köyü'nde Fugla Tepe'nin zirvesinden çıkarak denize kadar geniş bir alanı seyretmek bir tutkuya dönüşmektedir. Bu tutkunun yaşandığı Dutluca Köyü ve Taylheli Köyü'nden, Pelitköy Beldesi'ndeki Çamlık Tepe ve Dede Tepe'den Edremit Körfezini panoramik olarak izlemek yoğun bir ilgi görmekte ve aynı zamanda fotoğraf çekmek ilçenin turizm tanıtımına katkı sağlamaktadır.

Gezi ve mesire yerleri olarak, doğal ve tarihi sit alanı olan Ören, güzel bir balıkçı sahili görünümündeki İskele mahallesi, turistik tesislerin bulunduğu bir sayfiye yeri olan Öğretmenler mahallesi ve Murat Çeşme dinlenmek için uygun yerlerdir. Bunlarla birlikte, doğal köy ortamı ile Taylheli Köyü, zeytin ve çam ağaçlarıyla kaplı Seklik Tepe Çamlığı, yeşillerle kaplı ve bol su kaynağı olan Ayaklı Kır Bahçesi gezme ve dinlenme mekanı olarak değerlendirilmektedir (Şahin, 2010;58).

4.3.- Kırsal Turizm

Son yıllarda, kentlerde yaşayanların pahalı, kalabalık ve doğallığı bozulmuş kıyı mekanlarından uzaklaşarak kırsal alanlarda tatilini yapma isteği yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu istekle kırsal alanlarda dinlenmek, farklı kültürlerle birlikte olmak ve yöresel etkinliklere katılmak kırsal turizmin gelişimini hızlandırmış ve iyi eğitilmiş, kültürlü, yüksek gelirlili kişilerin dikkatini çekmiştir. Tarımsal faaliyetlerin yürütüldüğü alanlarda gerçekleşen kırsal turizm, kırsal mekanların turizm türü olan köy, çiftlik, yeşil, tarım turizmini de kapsayan ortak bir ad olarak kullanılmaktadır (Soykan, 2000;21-22).

Sürdürülebilir turizm anlayışıyla uyumlu olan kırsal turizm, kültür, tarih, çevre, tarım ve turizmle birlikte yürütülebilen bir özelliğe sahip olmakla birlikte, özellikle eko turizmle bütünleşen bir türdür. Burhaniye, dağlık-tepelik iç bölgelerinde kalan yeşil köyleri ile temiz su içme, nehir ve patikalar boyunca yürüme, ormanda dolaşma, doğanın renklerini görme ve koklama, kır peyzajını seyretme, taze ve doğal ürünleri tatma, kır kültürünü yaşama olanağı sunmaktadır.

25 köy 1 belde ile Burhaniye, yürüyerek ve bisikletle günübirlik gezip görülecek, misafirperverliğiyle ön plana çıkan otantik alanlara sahiptir. Köylerde kilim ve heybe dokumacılığı folklorik değerleri taşımaktadır. Aynı zamanda Balkan muhacirleri ile yörük ve manav yerleşik kültürlerini harmanlamış bir ilçe olarak, köylerinde geleneksel yaşamı görmek mümkündür http://tr.wikipedia.org/wiki/Burhaniye,_Bal%C4%B1kesir) ve Pelitköy beldesinin merkezi ise, denizden 4 km içerde tepelerin arasında kurulan tipik bir Anadolu köy kültürünü yaşatmaktadır (http://tr.wikipedia.org/wiki/Pelitk%C3%B6y,_Burhaniye). Yöresel mutfağında ilçe, nohut böreği, tavuk yahnisi ve buğulama yemeği ile ünlü iken deniz ürünleri ile yapılan yemeklerde de zenginliğini ortaya koymaktadır. Alternatif turizmin gelişiminde büyük katkı sağlayan yöreye özgü mutfak kültürü, ilçede yetiştirilen sebze ve meyvelerin bolluğuyla zenginleşmektedir. Bu özelliği ile ilçenin taze ve doğal yiyeceklerinin kullanıldığı yemek atölyeleri, yemek festivalleri organize edilerek yöresel yiyecekler ve ürünler, ilçe turizminde belirleyici rol almaktadır.

İlçe topraklarının %53'ü tarım arazisi, %28'i ormanlık, %17'si dağlık, %2'si ise çayır ve meradır. Tüm arazinin %75'i zeytinliklerle

**SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA BURHANIYE'NİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİ**

kaplı olan Burhaniye'nin temel geçim kaynağı zeytin ve sebze/meyve üretimidir (<http://www.belgeler.com/blg/dgy/burhaniye-ilcesinin-tarimsal-yonden-incelenmesi>). Organik tarım özelliği taşıyan sebze ve meyve bahçelerinde kendi isteğiyle bu ürünleri tatmak ve toplamak kırsal mekanların en önemli faaliyetleri arasındadır. Aynı zamanda zeytin ağacından zeytin çekirdeğine kadar bölgenin ve ilçenin en verimli üretimi zeytinciliktir. İlçenin köy yaşantısının bir parçası olan zeytinin toplanma, işlenme sürecini öğrenerek dinlenmek ve zeytin hasadının şenliğe dönüşen havasında bulunmak kırsal turizmin zengin yapısını göstermektedir. Zeytin ve zeytinyağı üretimi ve tarımla Edremit Körfezi'nin önemli bir ilçesi olan Burhaniye, zeytin, tarım ve turizmi birleştiren kırsal turizm merkezi olmaya hazır ve adaydır. Zeytin hasadını kırsal turizmle sürdürülebilir hale getirmek ilçenin turizmde de ayrıcalığını ortaya koyacaktır. Geleneksel üretim tesislerinde ve kurulacak olan zeytin müzelerinde turistik faaliyetlerin uygulanabilirliği artırılabilecektir. Böylece, sağlıklı yaşamının ve iyi beslenmenin bir ürünü olan zeytin ve zeytinyağının etkileri, doğal beslenme ve zengin bir mutfağın içinde yaşamının orijinallliğini sunmaktadır.

Bu nedenle, samimi ilişkilerin kurulabileceği kırsal alanlarda ilçe, yerel yönetimlerin desteğiyle öncelikle atıl kalan köy evlerini ve kullanılan evlerin bir odalarını konaklamaya uygun hale getirmelidir. Bununla birlikte zeytin hasadı turları, kırsal kampingler, yaya-atlı-develi kır gezileri, doğa yürüyüşleri, yayla gezintileri ve yerel şenlikleri düzenleyerek kırsal turizm faaliyetlerinin çoğaltılması gereklidir. Böylece, tarımın geliştiği kır ve köylerdeki doğal ve kültürel etkinlikler kırsal turizmle değerlendirilmekte, canlanmakta ve dolayısıyla tarımsal ürünler, el sanatları, yöresel yemek çeşitleri, şifalı bitkiler ve yerel etkinliklerle yerel halka ekonomik katkı sağlanmaktadır.

4.4. Deniz Turizmi

Bireylerin dinlenme, eğlenme, gezme vb. faaliyetlerini yat, tekne, kurvaziyer vb. araçlarla yapmasıyla çeşitlenen deniz turizmi önemini gittikçe artırmaktadır. Günümüzde yat turizmi, kurvaziyer turizmi, gezi tekneçiliği, mavi yolculuk gibi türlerin yaygınlaştığı görülmektedir.

Burhaniye/İskele Yat Limanı adı ile kurulan daha sonra adı değiştirilen Burhaniye Yat Limanı ve Balıkçı Barınağı, hem 250 yat kapasitesi ile yatların uzun süre kalmalarını sağlayan mevsim

özelliklerine sahip hem de her türlü balıkçı gemilerini barındıran alanları ile hizmet kapasitesine sahiptir. İlçe limanı, deniz turizmini ve yöredeki balıkçılığı teşvik etmesiyle Kuzey Ege kıyı şeridindeki en büyük limanlardan birisi olmaya adaydır (Narin, 2006;141). Liman içerisinde Feribot İskelesi başta Burhaniye olmak üzere bölge turizminin gelişimini hızlandırmaktadır.

Burhaniye geliştirilmiş yat limanı ile Kuzey Ege'de bulunan Asos-Truva, Altınoluk-Antandros, Güre-Astyra, Akçay, Ören-Adramytteion, Ayvalık adaları-Cunda, Midilli Adası, Dikili-Atarneus, Bergama, Çandarlı-Pitane, Foça-Phokaia, Karaburun arasında yat turları yaparak deniz, doğa, tarih turizmini entegre edebilmektedir. Aynı zamanda Edremit Körfezi içinde bulunan ve birbirine yakın mesafedeki alanlara ise, gezi tekneleri ile gününbirlik turlar düzenlemek turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinde alternatif yaratmaktadır.

Deniz turizmi içinde yapılan bu türlerle birlikte yelken ve windsurf sporları, bölgenin ve ilçenin simgesi haline gelmiş rüzgarların etkisiyle turizm için önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu sporların ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilmesi ilçenin sürdürülebilir bir turizm sektörü ve turizm gelirleri açısından bir değer taşımaktadır.

4.5. Gençlik Turizmi

Burhaniye kıyı, orman ve yayla olanaklarıyla gençlik turizmine uygun ve gruplar halinde kamp yapmaya müsait bir ilçedir. Eğitim, doğa, sanat, spor, çalışma ve yaz kampları ile yaygınlık kazanan gençlik turizmi, eğitim seminerleri, kamp eğitim faaliyetleri ve doğayı tanıma, el becerisini geliştirme yöntemleri sunarak gençlerin gelişimini hızlandırmaktadır.

Eğitim kurumları, kalıcı spor tesisleri, bisiklet yolları, yürüyüş parkurları, kamp alanları, denizde su üstü sporları ve dağ-doğa sporları ile Burhaniye, gençlik turizmini geliştirmektedir. Bu amaç doğrultusunda turistler özellikle genç turistler için Ege Mocamp, Seklik Çamlığı, Ayaklı Korusu, Ören Plajı, Altınkamp, Cennetkamp alanlarında kamping alternatif oluşturmaktadır. Ayrıca Burhaniye ve çevresinde bulunan kısa mesafedeki Assos, Truva, Adramytteion, Kaz Dağları, Madra Dağları, Kozak Yaylası, Bergama, Ayvalık adaları-Cunda gibi doğa ve tarihi

**SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA BURHANIYE'NİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİ**

zenginlikteki alanlara kültür-tarih-doğa turları organizasyonu ile gençlerde tarih bilincinin oluşturulması sağlanmaktadır.

Balıkesir Üniversitesi Burhaniye Uygulamalı Bilimler Y.O, Burhaniye Meslek Y.O ve kamu-özel kurumları ile birlikte eğitim seminerleri, gençlik kongreleri, gençlik projeleri düzenleme gücüne sahip olarak Burhaniye, tüm olanaklarını gençlere açma potansiyeli taşımaktadır. Öğrenci ve gençlik turizmine elverişli olan ilçe, gençlerin bilgi ve becerilerini geliştirecek ve deneyimlerini paylaşacak ve de dinlenme, gezme, eğlenme ihtiyaçlarını karşılamak üzere turizme katılmalarını sağlayacak ulusal ve uluslararası nitelikte gençlik kamplarını organize etmelidir.

150 yıllık geçmişiyle Yağcı Zeytin Yağı Fabrikası'nda sanatsal etkinliklerin düzenlendiği Yağcı Kültür Merkezi, 1999 yılından beri çalışmalarını sürdüren Burhaniye Belediyesi Kent Tiyatrosu, gençlere bilgi ve beceri kazandıran Burhaniye Belediyesi Gençlik Merkezi, yeni faaliyete geçen Hüsnü Pazarbaşı Gençlik ve Kültür Merkezi ile Burhaniye, kültür turizmine hizmet ederken gençlik turizmini de yaygınlaştırmaktadır. Eğitim, kültür ve sanat etkinlikleriyle turistik faaliyetlerini artıran ilçe, "yazlıkçı turizmi" denilen sadece iç turizme dayalı ve çoğunlukla emeklilerden oluşan, 6 ayla sınırlı olan bir turizm anlayışını da terk etmeyi amaç edinmektedir. Dolayısıyla Burhaniye, gençlik turizmi ile alternatif turizm olanaklarını geliştirirken diğer taraftan da ilçenin tanınırlığını artırmaktadır.

5- SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda, doğal, tarihi, kültürel ve arkeolojik değerlere sahip bölge/yörelere kıyı turizmi ile birlikte alternatif turizm çeşitlerinin ortaya çıkması ve yaygınlaşması hızlanmıştır. Bu nedenle ülke, bölge ve yörelere sürdürülebilir turizm ilkeleri çerçevesinde alternatif turizm potansiyelinin tespit edilmesi ve uygulanması çok önemli hale gelmiştir. Türkiye'de kıyı turizmi ile birlikte sahip olduğu tüm değerlerini ortaya çıkarmaya ve bu değerlerini sürdürülebilir bir turizm potansiyeline dönüştürmeye başlamıştır. Bu süreçte, Türkiye'nin alternatif turizm potansiyeline sahip bölgelerinden biri olan Edremit Körfezi'nde yer alan Burhaniye ilçesi turizm değerleriyle ön plana çıkmaktadır.

Burhaniye, doğasını ve otantik kültürünü gezmek-görmek-yaşamak isteyen turistlere dört mevsim ziyaret olanağı sunarken alternatif turizm ürünlerinin uygulanabilirliğine de imkan sağlamaktadır. Bu nedenle, Burhaniye'nin turizm varlıklarını değerlendirmek için tanıtılması ve bu kaynakların turizm sektöründe etkinleştirilmesi gerekmektedir. Çalışmada, Burhaniye'nin alternatif bir turizm merkezi olmasında bazı öneriler sunulmuş olup, bunun dışında kalan dikkat edilecek hususlar ise şunlardır:

1- Burhaniye turizminin geliştirilmesini ve pazarlanmasını sağlamak, teşvik etmek, desteklemek için kamu-özel-yerel-sivil toplum kuruluşlarının işbirliğiyle ortak çalışmalar yapılmalıdır.

2- Sürdürülebilir bir turizm yaklaşımı benimsenerek turizm olayı, doğal ve kültürel varlıklara zarar vermeden, yöre ekonomisine ve toplumsal yaşantıya sürekli katkıda bulunacak şekilde planlanmalı ve yönetilmelidir.

3- Burhaniye'nin turizm potansiyeli için öncelikle turizm master planı hazırlanmalıdır. Aynı zamanda bilgili ve deneyimli katılımcılarla "Burhaniye Alternatif Turizm Çalıştay" yapılmalıdır.

4- Ulaşım olanakları kolaylaştırılmalı, altyapı ve çevre sorunları yerel yönetim ve özel sektörün katkılarıyla çözümlenmelidir.

5- Sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi için "Durum Tespit Çalışmaları" yani "SWOT Analizi" yapılmalıdır.

6- Burhaniye turizmine kaynak oluşturan doğal, kültürel, sosyal ve tarihi değerler, turizm tanıtımında bir marka haline getirilmeli ve ilçenin kendine özgü değerleri ile turizm imajı oluşturulmalıdır.

7- Mevcut kaynaklar göz önünde bulundurularak kültür-inanç-tarih turizmine öncelik verilmeli, ekoturizm yaklaşımına uygun birbirini tamamlayan turizm çeşitlerinin uygulanmasına imkân sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aras, Y. (2004). *Bürhaniye Devrim Tarihi*, Körfez Gazetecilik Matbaacılık Yayıncılık.
- Balıkesir Broşürü. (2010). “Burhaniye”, Balıkesir Valiliği Yayını, Balıkesir, s. 26-29.
- Beister, H. (1988). “*Adramytteion*” ile ilgili 12.12.1988 tarihli raporu, Münih Ludwig Maximilians Üniversitesi, Eskiçağ Tarihi Enstitüsü Akademik Direktörü.
- Beksaç, E. (2001). *Balıkesir ili, Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Edremit ve Havran İlçelerinde Pre- ve Protohistorik Yerleşmeler Yüzey Araştırması 1999*. 18. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt, Ankara, s.113-122.
- Beksaç, E. (2002). *Balıkesir ili, Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Edremit ve Havran İlçelerinde Pre- ve Protohistorik Yerleşmeler Yüzey Araştırması 2000*. 19. Araştırma Sonuçları Toplantısı, Ankara, s.283-288.
- Beksaç, E. (2003). *Adramytteion/Ören 2001 Kazısı*. 24. Kazı Sonuçları Toplantısı, 1. Cilt, Ankara, ss.85-93.
- Beksaç, E. (2004). *Balıkesir İli, Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Edremit ve Havran İlçelerinde Pre- ve Protohistorik Yerleşmeler Yüzey Araştırması 2002*. 21. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 1. Cilt, T.C. Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, Ankara, s.193-202.
- Beksaç, E. (2005), *Tarihin Işığında Burhaniye*. Balıkesir Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, Balıkesir.
- Burhaniye Kültür Ve Sanat Derneği. (1995). *Burhaniye Ören*, Basset Matbaacılık, İzmir.
- Burhaniye Turizm Rehberi. (2005). *Burhaniye Kaymakamlığı ve Burhaniye Belediye Başkanlığı Yayını*, İzmir.
- Canadian Heritage Tourism. (2005). *Cultural-Heritage Tourism: Review of Existing Market Research*, April,

http://www.pch.gc.ca/documents/fpt/capacity/tourismrpdf_e.pdf.

- Çoruhlu, T. (2006). “Burhaniye ve Ören’in Kültür Turizmi Açısından Önemi”, II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi ve Bildiriler Kitabı, 20-22 Nisan 2006, s.245-251.
- Erdoğan, N. (2003). Çevre ve Eko Turizm, Erk Yayınları, Ankara.
- Kozak, N., Kozak A.M. ve Kozak, M. (2006). Genel Turizm- İlkeler ve Kavramlar. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kozak A.M. ve Bahçe, A.S. (2009). Özel İlgi Turizmi. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Narin, M. (2006). *Ayvalık ve Burhaniye İlçelerinin Yat Turizmi Arzı ve Sorunları*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:16, Cilt:9, ss.127-145.
- Nolle, J. (1993). “*Adramytteion*”, in *Lexicon of Greek and Roman Cities and Place Names in Antiquity Ca 1500 B.C Ca AD. 500* (Hakkert, Hrrsg) Amsterdam, Fascule 2, s.185-190.
- Özbey, F.R. (2002). *Sustainable Tourism Development In Globalization Progress*. Globalization and Sustainable Development, International Scientific Conference, Book:4, Varna/Bulgaristan 1-3, pp.135-150.
- Öden, Z.G. (1999). Karasi Beyliği, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Soykan, A. (2011). *Burhaniye’de Yayıncılık Faaliyetlerinin Eko-Turizm Açısından Önemi ve Değeri*. Burhaniye’nin Sosyo-Ekonomik Gelişiminde Turizmin Yeri ve Önemi konulu Turizm Paneli, 12 Nisan 2011, Burhaniye.
- Soykan, F. (2000). *Kırsal Turizm ve Avrupa’da kazanılan Deneyim*. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Yıl:11, Mart-Haziran, s.21-33.
- Sönmez, S. (1998). *Burhaniye (Balıkesir) Yakınlarındaki Boylu ve Kokar Ardiç (Juniperus-Excelsa-Juniperus Foetidissima) Ekolojisi*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:1, Cilt:1, s.52-64.

**SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA BURHANIYE'NİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİ**

- Sönmez, S. (2006). *Botanik Turizmi Potansiyeli Bakımından Balıkesir İli*. II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi ve Bildiriler Kitabı, 20-22 Nisan 2006, s. 405-418.
- Stauber, J. (1996). Die Bucht von Adramytteion: Teil II: Inschriften-Literarische Testimonia- Münzen: BD 51, Bonn.
- Şahin, S. (2010). Balıkesir Broşürü, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, ss.1-71.
- Tempo Dergisi (2008). *Saklı Cennet, Yeşillikler Vadisi Burhaniye*. Balıkesir Körfez Eki, Sayı:22, 28 Mayıs 2008, s.20-21.
- Tuna, C. (2008). Körfezdeki Işık Burhaniye, Burhaniye Belediyesi Kültür Yayını-9, 2. Baskı, Burhaniye.
- Yücel, C. (2008). *Zeytin Riviera'sından Işık Sahiline: Burhaniye*. TÜRSAB Ar-ge Departmanı, Burhaniye Dosyası, (http://www.tursab.org.tr/dosya/1036/08ekburhaniye_1036_2703953.pdf).
- <http://www.balikesir.com/ilceler/burhaniye.htm>, 30.07.2011)
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Pelitk%C3%B6y,_Burhaniye, 20.08.2011, Pelitköy, Burhaniye.
- <http://www.oren.gen.tr/Bolgesi/konular.asp>, 20.08.2011, “Burhaniye Bölgesi Hakkında”.
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Burhaniye,_Bal%C4%B1kesir, 20.08.2011.
- <http://www.belgeler.com/blg/dgy/burhaniye-ilcesinin-tarimsal-yonden-inceleme>, 20.08.2011, “Burhaniye İlçesinin Tarımsal Yönden İncelenmesi”.